

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ЗА ИНВАЗИВНИТЕ ЧУЖДИ ВИДОВЕ (ИЧВ)

във връзка с прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014 относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове

I. ЗАКОН ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ (ЗБР)

Министърът на околната среда и водите е компетентен орган по прилагане на Регламент (ЕС) № 1143/2014, с изключение на чл. 15 от него.

Чл. 15 от Регламента се отнася за официалните проверки на границите, необходими за предотвратяване на преднамереното въвеждане в Съюза на инвазивни чужди видове, които засягат Съюза. За тези проверки държавите членки трябва да имат съответните компетентни органи. За България тези проверки са възложени на митническите органи, които осъществяват митнически надзор и контрол на стоките, които преминават нашата граница.

Министерството на околната среда и водите организира и ръководи дейностите по отстраняването на навлезли в страната неместни видове, включително подвидове и вариетети, които биха застрашили естествени природни местообитания или местни видове от дивата флора и фауна.

Мерки относно преднамереното въвеждане на чужди видове животни, растения, гъби и микроорганизми включително ИЧВ

Това е регламентирано в разпоредбите на ЗБР в Раздел IX. Въвеждане на неместни, или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата

Въвеждането в природата, вносът, развъждането и отглеждането на неместни животински, растителни и гъбни видове се допуска само ако не уврежда природни местообитания в тяхната естествена област на разпространение или местни видове животни, растения, гъби или техни популации. Има условия, с които се въвеждат изискванията на Регламент (ЕС) № 1143/2014. За въвеждане на неместни видове се изисква предварително разработена програма, научна експертиза, включваща оценка на риска, оценка на въздействието, както и положително становище на Националния съвет по биологичното разнообразие.

При положителен резултат, след необходимите процедури въвеждането в природата, вносът, развъждането и отглеждането на неместни дървесни, храстови и ловни видове става с писмено разрешение на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по

горите (виж Наредба № 14 от 27.10.2005 г. по-долу). Въвеждането на всички останали неместни видове става с писмено разрешение на Министъра на околната среда и водите (виж Наредба № 4 от 8 юли 2003 г. по-долу) .

Министърът и Изпълнителният директор на ИАГ могат със заповед в държавен вестник да забраняват въвеждането в природата, вноса, развъждането и отглеждането на неместни видове.

Санкции

В ЗБР са предвидени и санкции за нарушения на Регламент (ЕС) № 1143/2014. Глобите варират от 1000 до 8000 лв. за физическите лица, а на юридическите лица и едноличните търговци се налага имуществена санкция от 8000 до 25 000 лв. Всички екземпляри, предмет на нарушение, се отнемат в ползва на държавата.

II. Наредба № 14 от 27 октомври 2005 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни дървесни, храстови и ловни видове в природата и отчитане мнението на обществеността в района на повторно въвеждане

Наредбата е издадена от Министъра на земеделието и горите и обнародвана в ДВ. бр.88 от 4 ноември 2005 г.

С наредбата се уреждат условията и редът за издаването на разрешителни за:

1. въвеждане в природата, включително внасяне за развъждане и отглеждане с цел развъждане на неместни дървесни, храстови и ловни видове;

2. повторно въвеждане в природата на изчезнали от фауната и флората на страната местни дървесни, храстови и ловни видове и отчитане мнението на обществеността, в района на повторно въвеждане.

Наредбата определя изисквания за обществено обсъждане на програмите за повторно въвеждане в природата на местен животински или растителен вид, за отчитане мнението на обществеността.

Посочва как се осъществява контрола на одобрени и влезли в изпълнение програми, как се променят, когато е необходимо или се спира изпълнението им.

III. Наредба № 4 от 8 юли 2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата

Наредбата е издадена от Министъра на околната среда и водите и обнародвана в ДВ. бр.65 от 22 Юли 2003г. Изменена е ДВ. бр.29 от 30 Март 2018г.

Наредбата урежда процедурите за издаване на разрешителни относно диви животински и растителни видове, като изключва дървесни, храстови и ловни видове, които са обект на Наредба № 14 по-горе издадена от МЗХ. По същество процедурите са сходни.

IV. Наредба № 2 от 7 февруари 2013 г. за условията и реда за залесяване на горски територии и земеделски земи, използвани за създаване на специални, защитни и стопански гори и на гори в защитени територии, инвентаризация на създадените култури, тяхното отчитане и регистриране

Наредбата е издадена от Министъра на земеделието и храните и е обнародвана в ДВ. бр.16 от 19 февруари 2013г.

В нея се посочва, че използването на неместни дървесни и храстови видове за залесяване, както и повторното въвеждане в природата на местни дървесни и храстови видове, се извършва съгласно Закона за биологичното разнообразие. Въвеждат се условията за избор на дървесни и храстови видове за залесяване. Изборът се съобразява с плановите документи като утвърдените горскостопански планове, планове за управление и заповедите за обявяване на защитените територии и зони и т.н.

V. Национални стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята

Заповед № РД09-122 от 23.02.2015 година на Министъра на земеделието и храните
Национален стандарт 7.

Задължително е да се запазват и поддържат съществуващите:

- постоянни пасища, мери и ливади от навлизането на нежелана растителност - орлова папрат (*Pteridium aquilinum*), чемерика (*Veratrum spp.*), **айлант (*Ailanthus altissima*)** и **аморфа (*Amorpha fruticosa*)**.

Аморфата и айлантът са сред десетте най-проблемни инвазивни чужди видове в България и Европа.

Националните стандарти за добро земеделско и екологично състояние (ДЗЕС) на земята са задължителни за изпълнение от всички земеделски стопани, собственици и/или ползватели на земеделски земи, които са бенефициенти по:

- директните плащания;
- чл. 46 и чл. 47 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета;
- следните мерки от Програмата за развитие на селските райони (2014-2020): агроекология и климат; биологично земеделие; плащания по „НАТУРА 2000“ и Рамкова директива за водите; плащания за райони с природни или други специфични ограничения.

VI. Горска сертификация - национален FSC (Forest Stewardship Council) стандарт на България от 2016 г. за отговорно управление на горите

Стандартът влиза в сила у нас на 16 август 2017 г. Българският стандарт е разработен от национална работна група, координирана от WWF, с участието на министерства, институции и организации и е в съответствие с най-новите изисквания на FSC.

В Приложение 8 на Стандарта, са посочени дървесните и храстови инвазивни чужди видове, които не трябва да се използват за залесяване в териториите в обхвата на FSC FM сертификация. Списъкът е в съответствие с националния доклад за състоянието и опазването на околната среда в Република България през 2010 г. (издание 2012 г.) достъпен на <http://eea.government.bg/bg/soer/2010/biodiversity-nem/biologichno-raznoobrazie-natsionalna-ekologichna-mrezha-1>

Приложение 8 – Списък на инвазивните чужди видове в национален FSC стандарт на България от 2016 г., които не трябва да се използват за залесяване в териториите в обхвата на FSC FM сертификация.

№	Вид	Инвазивен статус
1	<i>!Acer negundo</i> (Ясенолистен явор)	инвазивен
2	<i>!Ailanthus altissima</i> (Айлант)	инвазивен
3	<i>!Amorpha fruticosa</i> (Аморфа)	инвазивен
4	<i>Broussonettia papyrifera</i> (Хартиено дърво)	потенциално инвазивен
5	<i>Elaeagnus angustifolia</i> (Миризлива върба)	инвазивен
6	<i>Koelreuteria paniculata</i> (Китайски мехурник)	потенциално инвазивен
7	<i>Lucium barbarum</i> (Китайски лицум, Годжи бери)	потенциално инвазивен
8	<i>Fraxinus pennsylvanica</i> (Пенсилвански ясен)	инвазивен
9	<i>Fraxinus americana</i> (Американски ясен)	инвазивен
10	<i>!Robinia pseudacacia</i> (Бяла акация)	инвазивен

Със знак ! са отбелязани видовете, включени в „Списък с най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието на Европа“.

VII. ИЧВ като ключов индикатор за оценка на степента на загуба на биологично разнообразие, на европейско ниво, разработен в рамките на инициативата SEBI 2010 (*Streamlining European 2010 Biodiversity Indicators*)

Индикаторът е *Инвазивни чужди видове за България*.

Този индикатор е съставен от два компонента:

- 1) нарастване на броя на чуждите видове, които потенциално могат да станат инвазивни, за определен период от време (от 1900 г. насам) и
- 2) списък на най-вредните инвазивни чужди видове.

Оценката на тенденцията в числеността се прави за 10-годишен период по главни екосистеми (сухоземни, сладководни, морски) и по биологични групи (гръбначни животни, безгръбначни животни, висши растения, мъхове, водорасли и гъби). Списъкът с най-вредните инвазивни чужди видове, застрашаващи биологичното разнообразие, се прави въз основа на два критерия:

1. видове, които имат сериозно вредно влияние върху биологичното разнообразие, съгласно експертна оценка и
2. видове, които освен сериозно вредно влияние върху биологичното разнообразие могат да повлияят негативно и върху човешките дейности, здраве и/или икономически интереси.

Този списък служи като инструмент за определяна на приоритетите на управлението и други дейности, включително и като механизъм за ранно предупреждение. Оценка на индикатора е правена през 2004-2010.

Дадени са таблици със списъци на ИЧВ животни, растения и гъби. Информацията е достъпна на страницата на [Изпълнителната агенция по околна среда \(ИАОС\)](#).

Ето и тук Списъкът на видовете инвазивни чужди растения от уебсайта на ИАОС:

Табл.2. Списък на инвазивните и потенциално инвазивните чужди видове висши растения в България

Със знак ! са отбелязани видовете, включени в „Списък с най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието на Европа“

№	Вид	Инвазивен статус	Тип екосистеми	Година на намиране или съобщаване
1	!Acer negundo	инвазивен	сухоземни	1895
2	!Ailanthus altissima	инвазивен	сухоземни	преди 1880
3	<i>Amaranthus retroflexus</i>	инвазивен	сухоземни	1891

4	<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	инвазивен	сухоземни	1980
5	<i>Amorpha fruticosa</i>	инвазивен	сухоземни	1890
6	<i>Asclepias syriaca</i>	инвазивен	сухоземни	1948
7	<i>Aster novi-belgii</i> aggr.	инвазивен	сухоземни	?
8	<i>Azola filiculoides</i>	потенциално инвазивен	сухоземни/ сладководни	1970
9	<i>Bidens bipannutus</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	2009
10	<i>Bidens frondosus</i>	инвазивен	сухоземни	2001
11	<i>Bidens vulgatus</i>	инвазивен	сухоземни	2009
12	<i>Broussonettia papyrifera</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	преди 1920
13	<i>Buddleja davidii</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1980
14	<i>Cenchrus incertus</i> *	потенциално инвазивен	сухоземни	2009
15	<i>Chenopodium pumilio</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	2007
16	<i>Datura stramonium</i>	инвазивен	сухоземни	1891
17	<i>Echinocystis lobata</i>	инвазивен	сухоземни	1997
18	<i>Eclipta prostrata</i>	инвазивен	сухоземни	2007
19	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	инвазивен	сухоземни	1891
20	<i>Elodea canadensis</i>	инвазивен	сладководни	1929
21	<i>Elodea nuttallii</i>	инвазивен	сладководни	около 2003-2005
22	<i>Erigeron annuus</i>	инвазивен	сухоземни	1971
23	<i>Erigeron bonnariensis</i>	инвазивен	сухоземни	1980
24	<i>Erigeron canadensis</i>	инвазивен	сухоземни	1883
25	<i>Erigeron sumatrensis</i>	инвазивен	сухоземни	2006
26	<i>Euphorbia maculata</i>	инвазивен	сухоземни	1961
27	<i>Fallopia bohemica</i>	инвазивен	сухоземни	2002
28	<i>Galinsoga ciliata</i>	инвазивен	сухоземни	1944
29	<i>Galinsoga parviflora</i>	инвазивен	сухоземни	1937
30	<i>Helianthus tuberosus</i>	инвазивен	сухоземни	1898
31	<i>Impatiens glandulifera</i>	инвазивен	сухоземни	1978

32	<i>Impatiens parviflora</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1984
33	!Iva xanthiifolia	инвазивен	сухоземни	1987
34	<i>Juncus tenuis</i>	инвазивен	сухоземни	1911
35	<i>Kochia scoparia</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1891
36	<i>Koelreuteria paniculata</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	? (2006)
37	<i>Lycium barbarum</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1898
38	<i>Matricaria discoidea</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1950
39	<i>Oenothera biennis</i>	инвазивен	сухоземни	1891
40	!Opuntia vulgaris	инвазивен	сухоземни	преди 1970
41	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	? (2006)
42	<i>Phytolacca americana</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1898
43	!Robinia pseudacacia	инвазивен	сухоземни	преди 1890
44	!Senecio inaequidens	потенциално инвазивен	сухоземни	2009
45	<i>Sicyos angulatus</i>	инвазивен	сухоземни	2005
46	!Solidago canadensis	инвазивен	сухоземни	1898
47	!Solidago gigantea	инвазивен	сухоземни	2003
48	<i>Xanthium italicum</i>	инвазивен	сухоземни	1889
49	<i>Xanthium spinosum</i>	потенциално инвазивен	сухоземни	1891
50	<i>Xanthium strumarium</i>	инвазивен	сухоземни	1890

* Не е сигурно разграничаването между *Cenchrus longispinus* и *C. incertus* и следователно българският вид е смятан за представен в „Списък с най-опасните инвазивни чужди видове, застрашаващи биоразнообразието на Европа“

Източник: БАН /МОСВ